

خیلواکی

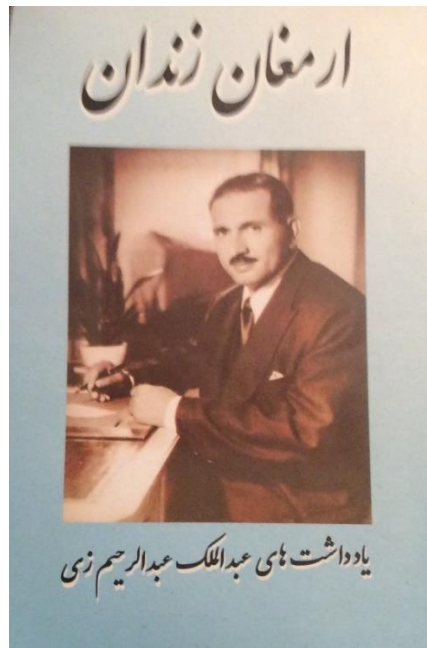
استقلال

www.esteqtaal.net

یکشنبه ۱۹ فبروری ۲۰۲۳

به اهتمام بهاول ملک عبدالرحیم زی

از یادداشت های عبدالملک عبدالرحیم زی

افتخار داریم که جهت افشای حوادث و وقایع مبرهن تاریخ و روشنی اذهان هموطنان که نسل های موجوده و آینده باشند، خاطرات مرحوم عبدالملک عبدالرحیم زی وزیر مالیه مبتکر، فعال، سختکوش و خدمتگار حقیقی ملت افغانستان را که علی الرغم نوآوری های عام المنفعه در ساحات صنایع، مالیات، بودجه، زراعت، بانک داری و اقتصاد، با افتراپی که هرگز به اثبات نرسید، مدت ۲۲ سال را بی سرنوشت در زندان های مخوف و سیاه چال های تاریک بدون محکمه عدلی سپری نمود، به مطالعه خوانندگان و هموطنان معزز می گزاریم.

از محترم آقای بهاول ملک مقیم جرمنی که با ارسال کتاب آموزنده و مستند «ارمغان زندان» اثر مرحوم عبدالملک عبدالرحیم زی پدر بزرگوار شان، لطف بزرگی جهت پیشکش معلومات جامع و غیر قابل انکار دهه های متوالی قرن ۲۰ میلادی افغانستان عزیز نموده اند، نهایت سپاس گزار هستیم. روح و روان آن خدمتگار افغانستان عزیز شاد و یادشان همیشه گرمی باد.

قسمت پنجم

این بود نتیجه گزارش پلان مجلس عالی وزراء که قسماً در فرمان فوق درج است. در وقت مذاکره پلان یعنی قسمت های آن از قبیل توجه بیشتری که به انکشاف دهات و تشکیل کوپراتیف زراعتی و توزیع تراکتورها و غیره وسایل ترویج زراعت مدرن که خاصاً در توسعه و انکشاف کشتمندی زمین های موجوده مد نظر بود. همچنان اصلاح و تقویه سیستم آبیاری و توسعه دامداری و مرغداری و مبارزه با امراض دام ها، کذا ترویج و توسعه صنایع روستایی و از این قبیل چیزها را حذف کردند. در قسمت اصلاح ارضی که از طریق وضع مالیات مترقی در پلان مد نظر بود، نیز نسبت به اینکه خود صدراعظم و خانواده شاهی در جمله مالکان عمده ارضی شمرده می شدند، تعلیقی به وجود آمد.

مالیات مترقی که بر عاید بیش در ساحه تجارت از هشتاد فیصد عاید خالص در ارقام عمده آن تجویز شده بود، نیز دست خورده، نسبت های آن را فرود آوردند. زیرا در این مورد نیز خود خاندان شاهی روی سرمایه های عمده که در شقوق مختلف کشور به کار انداخته بود، مکلفیت های بیشتر حاصل می کردند.

همچنان قانون بانکی و قانون حمایه ارزش مسکوک رایج افغانی را که متمم به تطبیق پلان بانکیست تصویب و تصدیق گردیده و مورد تطبیق قرار می گرفت، به گوشه فراموشی قرار داده شد. زیرا این قانون ها از يك سو در پول رایج معاملات مخفی و بدون قید و ثبت در دفاتر تجارتي و مالیات را اجازه نمی داد و اجرای چنین کار را جرم می گفت و عامل چنین معامله را مجازات می نمود. در حالیکه پول های بیشمار خاندان شاهی توسط اجنت ها و دلالان ایشان در هر گوشه و کنار کشور برای استثمار مردم و سود خوری و سود پرستی مخفیانه به کار انداخته شده بود.

علیهذا تطبیق قانون های مزبور علیه منافع همین سودخواران و استثمارگران واقع می شد. از سوی دیگر قانون حمایه ارزش پول رایج نه آنکه قاچاق اسعار خارجی را به خارج به کلی قدغن کرده اجازه نمی داد، بلکه دستور می داد تا همه آن ثروت هایی که در پیش از تطبیق آن قوانین به بانک های خارج در حساب های شخصی انتقال یافته بود، در ظرف سه ماه از تاریخ مرعیت آن قانون به کشور انتقال داده می شد. در حالیکه به صدها ملیون دلار حساب هر فرد خاندان شاهی توسط سردار محمد هاشم خان صدراعظم وقت و عبدالمجید خان زابلی وزیر اقتصاد آن و بعدتر ذریعه دیگر افراد خاندان شاهی و عوامل پیرو زابلی به بانک های سوئیس و امریکا نقل یافته و به حساب ایشان همه ساله پیوسته نفع می آورد. بنابر این دو قانون نیز به منصفه تطبیق در نیامد.

من در اهداف ستراتیژیکی خویش تطبیق چیزهای فوق را به مرحله های بعدی در آورده، روی مانع و مشکل که به شرح تذکر یافته در پیش آمد. در مرحله اول عبور و تصویب دیگر اقسام و اهداف انکشافی پلان را ظفر بزرگ دانسته، و بر آن مخالفت های صدراعظم و برادرش مقابله نکردم. زیرا می دانستم که بعد از تطبیق پلان انکشافی ولو که به هر سویی باشد به خود سری ها و بی تعلیقی های این دستگاه حاکمه خاتمه داده می شود و کشور به وضعی در خواهد آمد که این استثمارگران عصر اتم خواه نا خواه (طوعاً و کرها) سیاست پوسیده قرون وسطایی خود را تغییر داده به استقامت جریانات عصر حاضر رو آورند.

چنانچه بعد از تصویب پلان اول اقتصادی علیرغم انحرافات که از اهداف آن پلان در غیبت من به عمل آوردند. جریان سیستم پلان گذاری را که برای انکشافات کشور در اثر ابتکار من مورد عمل قرار گرفت، از بین برده نتوانستند. و مجبور شدند که بعد ختم مدت پنج ساله پلان اول با همه ناکامی هائیکه در تطبیق آن پلان روی انحرافات عمدی خود مشاهده کردند. تشبث برای ترتیب پلان دوم بعمل آورده، و با روس ها پلان مزبور را طرح و تدوین کردند. زیرا خود قدرت و لیاقت ابتکار نداشتند. در حالیکه روی بنیاد اساسی و حسابات پلان اول طرح و تدوین پلان دوم نزد من کاری بود بس سهل. پلان های بعدی هم تا همین اکنون یکی از پی دیگری به صحنه می آمد. ولی افسوس که همه این پلان ها روی غرض شخصی همان دسته های معین روی کار و صاحب اقتدار طرح یافته مورد تطبیق قرار گرفت.

بنا برین آن اهدافی که در پلان اول پی ریزی شده بود، با خود آن پلان از بین رفت. بالنتیجه همه آن مراحل را که انکشاف کشور بر اساس دوکتورین علمی فریدریک لیست موافق به طبیعت اصلی کشور ما و ضرورت حیاتی این جامعه تجویز کرده بودم و در آن به طوریکه در پیش از این تذکر

داده ام، سه مرحله (زراعت، - زراعت و صنعت، - زراعت، صنعت و تجارت) علی المراتب طی میشود. مورد رعایت قرار نگرفت. یا از آن ثروت ها استفاده سوء به عمل آمد و یا سرمایه گذاری ها عوض انکشاف اقتصادی به اهداف ستراتیژیکی صورت گرفته و نتیجه آن چنان شد که با همه سرمایه گذاری هایی که به استهلاک میلیاردها دالر از ثروت خود کشور و قسماً با قرضه های کمرشکن خارجی صورت گرفته است. هنوز کشور قادر نیست که لاقلاً در ضرورت های بسیار ابتدایی هم متکی به خود باشد. فی‌المثل گندم، روغن، صابون، شکر، سمنت، کود کمیابی، قماش ها (کارآمد زندگان و کفن مردگان) کاغذ و مواد پترولیم (از ۲۰ سال پیش ذخیره های پترول در کشور کشف و ثبت شده محض استخراج و تصفیه می خواست) پیهم با خرج اسعار زیاد از بیرون وارد کشور میشود. رشد تولید سالانه مواد غذایی به طوریکه بیش از این گفته شد بیش از یکنیم فیصد نبوده و این رقم با رشد نفوس که همه ساله بیش از دو فیصد می باشد، هیچ هم آهنگی و سازگاری ندارد.

در حالیکه اگر پلان اول اقتصادی آنگونه که من آنرا تجویز و تنظیم کرده بودم، مورد تطبیق قرار می گرفت، و پلان های بعدی نیز در این مدت بیش از ربع يك عصر که از شروع پلان تا همین اکنون می گذرد (۱۹۵۶ - ۱۹۸۰) طرح و تطبیق می گردید. البته که امروز کشور از مرحله «زراعت» عبور نموده، به مرحله «صنعت و زراعت» در می آمد. و بالنتیجه نه آنکه ما در بسا

موارد مکلفی به خود می بودیم، بلکه بسی از مواد مستحصیله را به خارج هم صادر می کردیم؟ به همه حال پلان اول اقتصادی به شکلی که گفته شد، بعد تصویب مجلس عالی وزرا به پارلمان تقدیم شد. این خاندان مسلط بر جامعه افغانی می خواستند که اینبار در شورای ملی برخی از وکیلان چاکر منش و دست نشانده خود را علیه پلان به کار برده و از این طریق پلان را از پارلمان مسترد کنند. اما از آنجا که در آن دوره (دوره نهم) پارلمان عده ای از منورین نیز به وکالت پارلمان برگزیده شده بودند، بناء علیهذا و کلاً به اکثریت تمام تدقیق پلان را پیش از آنکه در پارلمان قرائت گردد، به عده ای منورین که به راس آنها پروفیسر فقیر محمد شفا و پروفیسر اسمعیل علم قرار گرفت، حواله کردند. این کمیسیون تدقیق پلان که عده آن به پنجاه نفر میرسید، نخست پلان مزبور را به دقت مطالعه نموده مورد تدقیق عمیق قرار دادند. بعداً وقتی که من به کمیسیون حاضر شدم، از من دقیقاً در هر مورد و موضوع شامل پلان، برنامه ها و افاده های مختلف پرسان ها کردند و من پیوسته به جوابها می پرداختم. سؤال های شان همه روی اصل منطق و علم بود. بنابر این وقتیکه جوابات به

عین سویه وکل و حسب مطلوب ایشان ارائه می شد. بر آن قناعت ورزیده به من موقع ایراد بیانیۀ مختصر مربوط به پلان اقتصادی و علت طرح و بنیان گذاری ها را دادند.

در ختم این بیان که خود روشنگر خطوط برجستۀ پلان و سیاست اقتصادی آیندۀ کشور بود، بیشتر به طمانیت و جلب نظر این عده نخبۀ پارلمان مؤثر واقع گردید. نه آنکه این انجمن پلان مزبور را مورد تأیید و تصدیق قرار دادند، بلکه به وقت مذاکره و قرائت پلان در محضر عمومی وکلای شورای ملی، هر يك از اعضاء موصوف انجمن شك و شبهه دیگر وکلا را نیز برطرف نموده، خود در پی دفاع از محتوی پلان شدند. و بدین وجه وقتی که صدراعظم و بنده به مجلس عمومی حاضر شدیم. صدراعظم روی آنچه من برایش حاضر کرده بودم، بیانیۀ ایراد کرد و در آخر گفت همه پرسش های خود را از وزیر مالیه و کفیل وزارت اقتصاد ملی بکنید. زیرا من در این کار وارد نیستم!؟

صدراعظم بعد از ایراد بیانیۀ مزبور شورای ملی را ترك گفته مرا در محضر وکلا بگذاشت. من به جواب پرسش های اعضای مجلس عمومی نیز مقنعانه پرداخته بعد قناعت همه با اکثریت کامل پلان مراحل تصویب و تصدیق پارلمانی را نیز گذاشتانند.

نقل تصویب تاریخی ۲۱ اسد ۱۳۳۵ شورای ملی، راجع به پلان پنج ساله انکشاف اقتصادی:

(۱) فینانسمان پلان پنج ساله که طبق تشریحات مندرجۀ قرار تاریخی ۲۹ اسد کمیسیون مشترک از سال ۱۳۳۵ الی اخیر سال ۱۳۳۹ حاوی مبلغ (۷۸۴،۰۰۰،۹۲۴،۱۱) افغانی می شود موافقت و تصویب می شود.

(تبصره: در این مبلغ تخصیصات مربوط به بودجه ملحق تصدی ها شامل نمی باشد، مجموع بودجه شامل پلان با مؤسسات و تصدی چهارده ملیارد و نه صد ملیون افغانی می شد.)

(۲) بودجۀ سال ۳۵ پلان که طبق توحید موازنه عمومی بودجۀ سال ۳۵ که عبارت از مبلغ (۸۸۲،۴۵۶،۰۰۰) افغانی (مربوط به انکشافات) بوده و منجمله مبلغ (۴۰۱،۰۲۵،۶۵۰) افغانی آن قبلاً به مجلس ۲۷ برج اسد شورا به تصویب رسیده است. تأیید و تصویب می گردد.

(تبصره: بودجۀ مربوط به پلان اقتصادی در این سال شش ماهه بود که از میزان تا برج اخیر حوت ادامه می یافت. زیرا سال های پلان گذاری از میزان يك سال تا میزان دیگر سال مد نظر بود. در شروع سال ۳۶ نیز يك بودجۀ موقت شش ماهه که از اول حمل تا شروع میزان يك مدت را در بر می گرفت، ترتیب و به شورا تقدیم گردید. اما از برج میزان ۱۳۳۶ به بعد بودجۀ سالانه ترتیب می شد)

(۳) در اثر اجرای پلان پنج ساله موادی که در قوانین و اساسنامه ها تعدیل پیدا می کند، دولت مطابق تعدیل ماده (۵۱) اصول اساسی تعدیلات آن مواد را ترتیب داده به تصویب مجلس شورای ملی تقدیم دارد.

شاه در وقت توشیح پلان مربوط به پلان اقتصادی چنین اظهار نمود:

پلان پنج ساله را که در این اواخر حکومت به غرض آبادی و پیشرفت کشور طرح نموده، به نگاه ما نتایج سودمندی بار می آورد. در این پلان توسعه معارف، مجادله با بیسوادی، حفظ الصحة عامه، تقویة بنیان مالی و اقتصادی کشور، استفاده از ثروت های طبیعی، انکشاف زراعت و صنایع، تمديد و ترمیم جاده ها پیش بینی گردیده. امیدواریم با عملی شدن این پلان به توفیق الهی و همت هموطنان، آرزوهایی که برای سر بلندی و بزرگی ملت خود داریم، تا حدی برآورده شود.

(محمدظاهر شاه)

فرمان صدارت عظمی مربوط به تطبیق پلان اول انکشاف کشور

نمبر فرمان ۵۸۴

مورخه ۲۷ سنبله ۱۳۳۵

ع. ج عبدالملك خان وزیر مالیه!

ادامه دارد...